

Ciematicu aktivisti: Manifests

Projekts

Ciematu aktīvisti (Village Hosts) ir jaunizveidota kustība, apvienojot profesionāļus, kas atjauno un labiekārto novārtā atstātās Eiropas teritorijas, lauku ciematus, to kopienas un ekosistēmas. Ciematu aktīvisti ir patiesi saistīti ar šīm vietām, ieinteresēti to attīstībā ar savu redzējumu par jaunu sociālo, kultūras un ekonomisko sistēmu veidošanu vietējās kopienas labumam. Viņi veido sadarbības un spēj iesaistīt dažādas ieinteresētās puses, sākot no vietējiem iedzīvotājiem līdz pat valdībai.

villagehosts.eu

Ciematu aktīvisti: Manifests

Iespēja

Aktīvi veidot jaunas iniciatīvas un sadarbības starp daudzajiem Eiropas mazajiem ciematiem, radot

jaunus projektus un jaunas apdzīvotas teritorijas kā atbildi uz neapmierinošu pilsētu apkaimju transformāciju un urbānās infrastruktūras straujo attīstību.

Misija

Uzlabot lauku iedzīvotāju labklājību, ciematu vidi un ekosistēmas, stiprināt kopienas un veicināt to

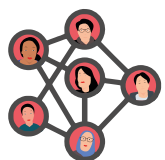
aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesos, kas veido un ietekmē to ikdienas dzīvi.

Ciematu aktīvistu pieredzes stāsti

Ciematu aktīvesti palīdz atjaunot lauku teritoriju ekonomisko un sociālo

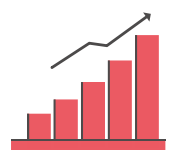
līdzdalību, aizsargā ekosistēmas un stiprina kopienas.

Ciematu aktīvesti: jauna profesija

Ciematu aktīvesti veicina sociālo, ekonomisko un ekoloģisko izaugsmi mazos

ciematos, iniciējot jaunas sadarbības ilgtspējīgu pakalpojumu nodrošināšanā, kā arī apzinot esošo infrastruktūru, materiālos un cilvēkresursus, kas vietējā kopienā jau pastāv, bet, iespējams, iepriekš netika lietderīgi izmantoti vai nebija zināmi.

Ciematu aktīvistu ietekme

Ciematu aktīvesti rada vienlīdzīgāku, ilgtspējīgāku un plaukstošāku lauku vidi

un ekosistēmu, attīsta pakalpojumus, kā arī saglabā kultūru un stiprina kopienas, atbilstoši jaunākajām uzņēmējdarbības un ekonomikas attīstības tendencēm.

Sadarbība vietējā ekosistēmā

Ciematu aktīvesti ir vietējās ekosistēmās veidotāji, uzņemoties vadību un

iniciējot aktivitātes, ierosinot idejas un risinājumus, un motivējot arī citus iedzīvotājus iesaistīties šajos procesos.

Ciematu aktīvistu tīkla paplašināšana

Ciematu aktīvesti palīdz tapt kolektīvām rīcībām,

kas piepilda kopienas vajadzības. Katram ciematam ir spēks un resursi radīt pārmaiņas, apzinoties savu potenciālu un sadarbojoties vienam ar otru.

Ciematu aktīvests vietējā kopienā

Ciematu aktīvests bieži sākas kā individuāla darbība jeb iniciatīva,

kas ar savu piemēru pozitīvi ietekmē vietējo sabiedrību un veido saikni ar citām līdzīgām kopienām nacionāli un pat globāli.

Grottole (Itālija) skats no kanjona otras puses. Fotografija uzņemta Eiropas mēroga Atvērtas skolas ciematu aktīvistiem (OSVH – Open School for Village Hosts) apmācību laikā šajā ciematā 2023.gada maijā.

Satura rādītājs

Iespēja	6
Misija	7
Ciematu aktīvistu pieredzes stāsti	8
Ciematu aktīvistu: jauna profesionāla nodarbošanās	10
Ciematu aktīvistu ietekme	12
Sadarbība vietējā ekosistēmā	14
Ciematu aktīvistu tīkla paplašināšana	16
Rīcības plāns ciematu aktīvistu kustības ieviešanai savā kopienā	17

espēja

Daudzi lauku reģioni ir pārvarējuši gadu desmitiem ilgas krīzes, ko radījusi ekonomiskās situācijas pasliktināšanās, emigrācija, nepietiekami plašs pakalpojumu klāsts, infrastruktūras nolietojšanās, atstumtības sajūta. Piemēram, Itālijā vien mazo ciematu (5000 iedzīvotāju vai mazāk) skaits sarucis par 5000, Spānijā – par 3500, Serbijā – par 4700 un tās ir tikai trīs no šajā projektā pārstāvētajām valstīm.

Nemot vērā to, ka trūkst pakalpojumu, infrastruktūras un iespēju, cilvēki turpina no šīm Eiropas lauku teritorijām pārcelties uz lielajām pilsētām. Vietējās emigrācijas rezultātā bieži vien tiek pazaudētas vietējās zināšanas un prasmes, arvien mazāk cilvēku šīs prasmes turpina praktizēt, rūpēties par zemi un tās bioloģisko daudzveidību. Vienlaikus notiek arī pretēja kustība – arvien lielāks pilsētu iedzīvotāju skaits pamet pilsētas un pārceļas uz dzīvi laukos.

Ciematu aktīvisti iemieso radošu un inovatīvu domāšanu un cieņpilnu attieksmi pret dabu, lauku teritoriju kultūru un vēsturi

Neapmierinātība ar pilsētu apkaimju transformāciju un urbānās infrastruktūras straujo attīstību aizsākās jau pirms Covid-19 krīzes. Tās rezultātā aktīvi veidojas jaunas iniciatīvas, projekti, apdzīvotas teritorijas un sadarbības starp daudzajiem Eiropas mazajiem ciematiem.

Kā atbilde šiem izaicinājumiem radās ciematu aktīvistu sociālās inovācijas iniciatīva. Tās dalībnieki uzsāka jaunas iniciatīvas, piemēram, attīstīja tūrismu ar pievienoto vērtību un pozitīvu ietekmi uz vietējo kopienu un dabu, organizēja iespējas apmeklēt un pieredzēt lauku saimniecības, labbūtības retrītus, piedzīvojumu sporta aktivitātes, vēstures, mācību, un dabas taku izzināšanas aktivitātes, iesaistījās dabas un ekoloģijas atjaunošanā, utt.

Šīs iniciatīvas raksturo neformāla kustība, kas eksperimentē ar jauniem ekonomiskiem un sociāliem modeļiem un savieno laukus ar pilsētām. Ciematu aktīvisti ir vai nu bijušie lauku iedzīvotāji, kas atgriezušies pēc dzīves pilsētā, vai bijušie pilsētnieki, kas uzsākuši savu dzīvi laukos. Līdz ar to viņi iemieso šīs divas pasaules: radošu un inovatīvu domāšanu, kā arī piederību lauku teritoriju kultūrai, vēsturei un dabai.

Projekta partneru grupas fotogrāfija, kas uzņemta Eiropas mēroga OSVH apmācību laikā šajā Grotolē, Itālijā, 2023.gada maijā

Misija

Ciematu aktīvistu mērķis ir radīt pozitīvas pārmaiņas lauku kopienās. Viņi uzlabo lauku iedzīvotāju labklājību un ekosistēmas. Viņi stiprina kopienas un veicina to aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesos, kas veido un ietekmē to ikdienas dzīvi.

**Ciematu aktīvistu
nodrošina pozitīvu
pārmaiņu efektu, radot
vienlīdzīgu, ilgtspējīgu un
plaukstošu lauku vidi**

Ciematu aktīvistu pārzina un prot savā darbībā pielietot dažādas metodes un stratēģijas kopienu līdzdalībai un iesaistīšanai lauku teritorijas attīstībā, sociālās uzņēmējdarbības veicināšanā, sociālā taisnīguma un lauku iedzīvotāju tiesību aizstāvēšanā, vides problēmu risināšanā un kultūras pieredzes nodrošināšanā. Tā viņi rada vienlīdzīgāku, ilgtspējīgāku un plaukstošāku lauku vidi un ekosistēmu, atbilstoši jaunākajām uzņēmējdarbības un ekonomikas attīstības tendencēm.

Ciematu aktīvistu lepojas ar radošumu un lauku izaugsmes potenciālu, attīstot pakalpojumus, veicinot kultūras saglabāšanu un atdzimšanu, kā arī iekļaujošas un stipras kopienas.

Ciematu aktīvistu pieredzes stāsti

Ciematu aktīvisti darbojas dažādās teritorijās, kopienās un kontekstos. Viņi strādā pie dažādiem projektiem. Ciematu aktīvisti palīdz atjaunot lauku teritoriju ekonomisko aktivitāti, aizsargā ekosistēmas un stiprina kopienas. Lai arī ciematu aktīvisti ir jauna profesija, ko mēs vēl oficiāli neredzam savu teritoriju pārvaldībā, tai nepieciešamas daudz lielākas investīcijas un uzmanība.

SELĒNA JOVANOVIČA

Selēna Janoviča dzīvo Kukavica kalnā Serbijā. Arī viņas lauku teritoja ir pakļauta iedzīvotāju depopulācijai un nabadzībai, tomēr Selēna uzdrošinājās ieraudzīt citu vīziju šajai vietai. Viņa pārzina senās zināšanas un prasmes un apzinās, ka zeme ir bagāta ar dabas resursiem, kuru izmantošanu vietējie iedzīvotāji varētu atklāt no jauna. Selēna iesaista vietējās māsaimniecības tradicionālo māla, akmens un koka ēku atjaunošanā. Kopiena jau ir atjaunojusi senās ūdens dziļnavas, pārveidojot tās par pārtikas pārstrādes laboratoriju. Selēna arī palīdz vietējām ģimenēm audzēt bioloģisku pārtiku un pārdot to vietējos tirgos.

IEVA ZEMĪTE

Ciematu aktīvisti ir arī Ieva Zemīte ar vīru Kārli Zemīti, kas jau vairāk kā trīsdesmit gadus atjauno un iedzīvina savulaik pamestu muižu Latvijas laukos. Oleru muiža atrodas blakus skaistam purvam un biosfēras liegumam, tapēc viens no nākamajiem levas projektiem būs dabas takas izbūve. Ieva uzņem viesus kameramūzikas koncertos, izvadā tos pa atjaunoto muižas dārzu, viesmīlības un ēdināšanas pasākumos pasniedz maltītes no vietēji audzētiem produktiem.

**Ciematu aktīvisti
ir mūsu novājināto
lauku teritoriju un
kopienu saknes,
kas atjauno
vietējo ekonomiku
un infrastruktūru,
stiprina kopienas
un rada jaunas
iniciatīvas**

Ciematu aktīvisti: jauna profesionāla nodarbošanās

Ciematu aktīvisti veicina sociālās, ekonomiskās un ekoloģiskās dzīves uzlabošanu mazos ciematos, iniciējot jaunas sadarbības ilgtspējīgu pakalpojumu nodrošināšanā. Ciematu aktīvisti ir sadarbības eksperti, kas apzina esošo infrastruktūru, materiālos un cilvēkresursus, kas vietējā kopienā jau pastāv, bet, iespējams, iepriekš netika lietderīgi izmantoti vai nebija zināmi.

Šie jaunie pakalpojumi un dzīves nodrošināšana bieži vien ietver jaunas cilvēku un vietu sadarbības, veicinot tādu pozitīvu sociālo ietekmi kā jaunu viesmīlības telpu pieejamību, pilsētas iedzīvotāju uzņemšanu lauku vidē utt.

Ciematu aktīvistu darbības rezultātā parādījušās tādas iniciatīvas kā mākslinieku rezidences, praktiskās, radošās darbnīcas (makerspaces), ilgtspējīgs tūrisms, koprades un kopā dzīvošanas telpas, amatniecības un mazo saimniecību uzplaukums, un digitālais nomadisms.

Ciematu aktīvisti sniedz iespēju dažādiem partneriem un ieinteresētajām pusēm sadarboties un strādāt kopā, nereti arī pirmo reizi

Ciematu aktīvisti aptver plaša spektra aktivitātes un profesionālās kompetences, piemēram, spēja kartēt un ieraudzīt jaunas iespējas, plānot, vadīt, prototipēt un īstenot pakalpojumu izstrādi, identificēt galvenos iesaistītos sadarbības partnerus un nepieciešamos resursus, apkopot un dalīties ar vietu stāstiem un vēsturi, radīt pieredzes un veidot jaunus biznesa modeļus.

Daži Eiropas mēroga OSVH apmācību dalībnieki savu prezentāciju laikā 2023.gada maijā

Ciematu aktīvisti sniedz iespēju dažādiem partneriem un iesaistītajām pusēm sadarboties un strādāt kopā, nereti arī pirmo reizi. Lai iedzīvotāji būtu veiksmīgi sadarbības veidotāji, nepieciešamas specifiskas sociālās prasmes, kā viesu izmitināšana, domubiedru sasaukšana un apvienošana, veiksmīgas un produktīvas sadarbības veicināšana, projektu un iniciatīvu koordinēšana.

Ciematu aktīvisti ieņem īpašu lomu savā kopienā un plašākā Ciematu Aktīvistu tīklā:

- Veicinot ilgstošu attiecību veidošanu ar vietējiem iedzīvotājiem
- Sadarbojoties ar individuālām personām un organizācijām
- Veicinot kopienas un pilsonisko iesaisti
- Deleģējot atbildību un ārpakalpojumu sniegšanu

Visiem ciematu aktīvistiem ir kopīga vīzija; viņi spēj saskatīt nākotnes iespējas

Lai gan pašlaik ciematu aktīvisti ir neformāla un jauna kustība, tās mērķis ir veicināt sociālo uzņēmējdarbību, kas balstīta uz specifiskām prasmēm un konkrētās kopienas aktivizēšanu, stiprināšanu. Šos aktīvistus vieno atbildības sajūta un rūpes par savu zemi un iedzīvotājiem.

Visiem ciematu aktīvistiem ir kopīga vīzija; viņi redz tālāk par tagadni, viņi spēj savienot pagātni in nākotni un ieraudzīt tās potenciālu. Pacietība ir galvenais tikums lauku vidē.

Barea ciems Abruzzo reģionā Itālijā

Ciematu aktīvistu ietekme

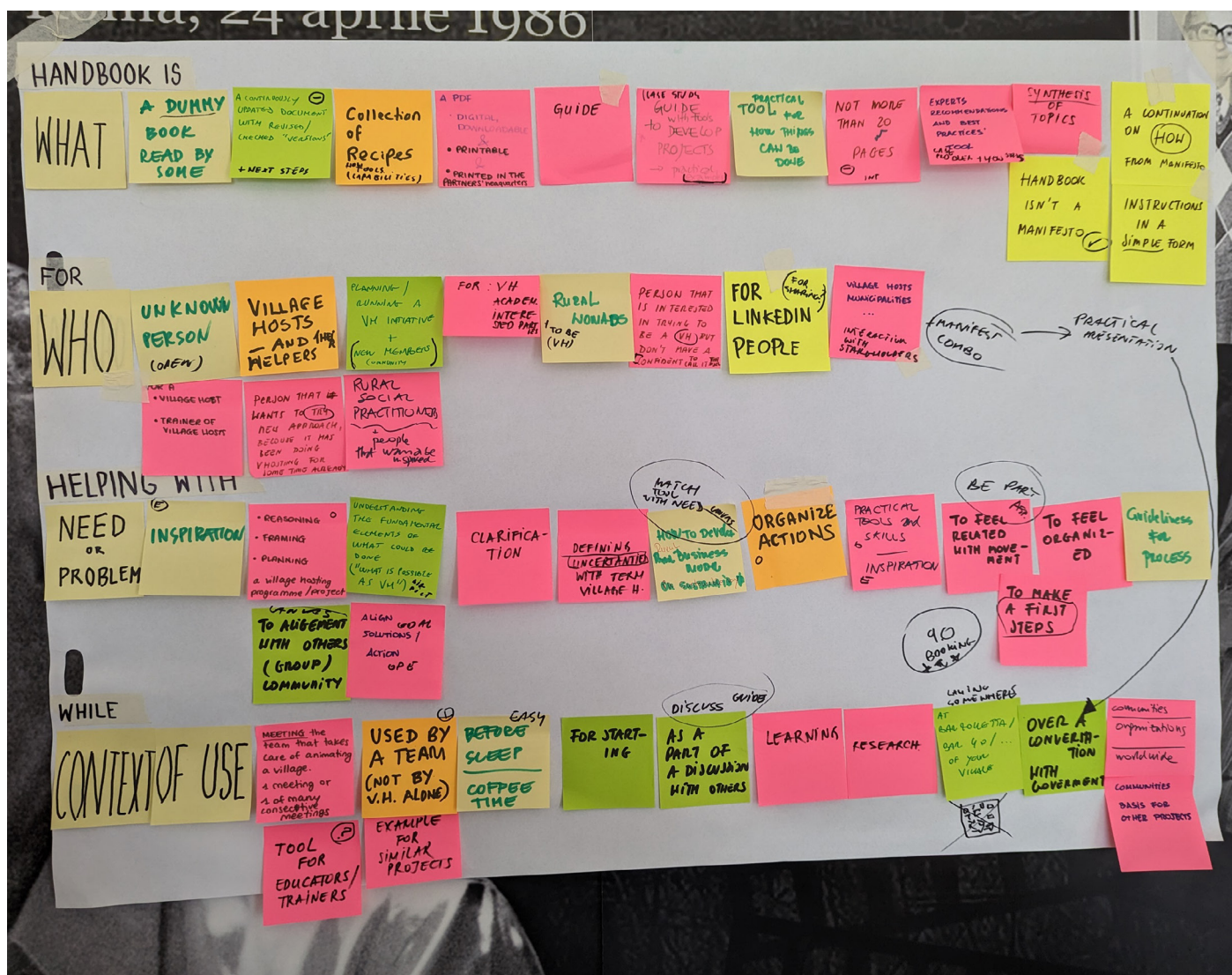
Ciematu aktīvistu loma var ietekmēt vietējo ekosistēmu, radot vienlīdzīgāku, iltpējīgāku un plaukstošāku lauku vidi. Ciematu aktīvisti parasti fokusējas uz konkrētu partneru (ieinteresēto pušu) izvēli, kas var būt dažādas cilvēku grupas, iestādes vai to pārstāvji, piemēram:

- Lauksaimnieki un lauksaimniecības produkcijas ražotāji
- Vietējie iedzīvotāji, uzņēmēji un pašvaldība
- Sabiedriski neformālās kopienas un organizācijas
- Zemes īpašnieki un nekustamo īpašumu attīstītāji
- Vides un dabas aizsardzības grupas
- Tūrisma organizācijas
- Izglītības un veselības aprūpes iestādes
- Infrastruktūras pārvaldītāji
- Vietējās mākslas un kultūras grupas
- Neatliekamās palīdzības dienesti u.c.

Parasti ciematu aktīvisti veido sadarbību ar vienu vai vairākām ieinteresēto personu un sadarbības partneru grupām, tajā pašā laikā dodot labu arī citiem. Tādējādi ciematu aktīvistiem jāparedz un viņiem jāņem vērā, ka viņu darbībai ir iespējama gan pozitīva, gan arī negatīva ietekme.

Neatkarīgi no tā, vai ciematu aktīvistu lēmumi un darbība ir plānota vai neplānota, to tiešā un netiešā ietekmē būtu jāuztver kā lieliska iespēja un atbildība pret vietējo sabiedrību, vidi un ekosistēmu.

Iespējamā ciematu aktīvistu pozitīvā ietekme var ietvert kopienas stiprināšanu, sociālās inovācijas, ekonomisko attīstību, dabas aizsardzību un ilgtspējas veicināšanu, kultūras saglabāšanu, uzlabotus vietējos pakalpojumus, spēju un kapacitātes stiprināšanu un uzlabotu dzīves kvalitāti.

Projekta aktivitāšu process, izstrādājot OSVH rokasgrāmatu

Lai varētu izsekot vēlamo pārmaiņu progresam, ciematu aktīvistiem nepieciešams nospraust izmērāmus mērķus un sasniedzamus rezultātus pirms darbību un iniciatīvu uzsākšanas

Ciematu aktīvistu iespējamā negatīvā ietekme var ietvert vietējās kopienas konfliktus un šķelšanos, atkarību no viena līdera, negatīvas kultūras paradumu pārmaiņas starp iesaistītajām pusēm, atstumtību, kā arī vietējo resursu pārslogojumu, kas var rasties no strauja tūristu un viesu pieplūduma, un citas paredzētas vai neparedzētas negatīvās sekas.

Ņemot vērā iesaistīto pušu dažādību un iespējamo pozitīvo un negatīvo ietekmi, ciematu aktīvistiem jānosprauc izmērāmi mērķi un sasniedzami rezultāti pirms darbību un iniciatīvu uzsākšanas. Ideālā gadījumā šie mērķi un iespējamie rezultāti jāpārrunā kopā ar iesaistītajām pusēm, lai varētu izsekot vēlamo pārmaiņu progresam.

Sadarbība vietējā ekosistēmā

Ciematu aktīvistiem ir izšķiroša loma tajā, kā dažādi eksoistēmas dalībnieki (iesaistītās puses) varētu sadarboties, lai sasniegtu kopīgi un individuāli nospraustos mērķus. Ciematu aktīvisti esošajā ekosistēmā visbiežāk iesaistās un dod pienesumu motivējot citus, iesakot idejas un risinājumus, uzņemoties līderību un vadības pozīcijas utt. Lai gūtu panākumus, ciematu aktīvistiem jārisina iesaistīto pušu atbildības sadalījums un radītā risinājuma piederība pusēm gan plānošanas, gan arī ieviešanas posmos. Sekojošie punkti var palīdzēt izveidot vietējās ekosistēmas veiksmīgu sadarbību:

1

Ar iesaistītajām pusēm izveidot **kopīgu vīziju un izplānot saskaņotas darbības** kopienas kolektīvo ieguvumu attīstīšanai.

2

Veicināt vietējo dalībnieku (iesaistīto pušu) **starpnozaru sadarbību**, izmantojot katra stiprās puses ilgtspējīgu risinājumu radīšanā.

3

Izveidot **sadarbības pārvaldību**, lai iesaistītu dažādas ieinteresētās personas, veicinot iekļaujošu lēmumu pieņemšanu no dažādiem skatu punktiem.

4

Izstrādāt **pamatprincipus un vadlīnijas**, lai izceltu tādas kopienas vērtības kā vienlīdzība, iekļaušana, caurspīdīgums un ilgtspējība, kas varētu kļūt par vadošiem principiem un palīdzētu sasniegt kopīgos mērķus.

5

Izmantot **dalīšanos ar zināšanām kā tālākizglītības principu**, lai veicinātu iesaistīto pušu kopīgas pieredzes veidošanu kā nepārtrauktu mācīšanos un kapacitātes stiprināšanu.

6

Izmantot **sistēmiskās domāšanas pieeju**, lai izveidotu projektus un iniciatīvas esošās ekosistēmas stiprināšanai. Sistēmiska pieeja palīdz paredzēt projekta ietekmi un atpazīt dažādu ieinteresēto pušu saistību un lomu ilgtspējīgu pārmaiņu radīšanā vietējā kopienā.

Ēst gatavošanas meistarklase Grotolē, Itālija

Cilvēki kādas vietas apmeklējumā OSVH apmācību laikā

Panorāmas skats no Grottoles vēsturiskā centra, Itālija.

Ciematu aktīvistu tīkla paplašināšana

Katram ciematam ir spēks un resursi radīt pārmaiņas, apzinoties savu potenciālu un sadarbojoties vienam ar otru. Apvienojot sociālo inovāciju stratēģijas un iesaistot attiecīgās ieinteresētās puses, ciematu aktīvisti var ne tikai pievērst uzmanību to risināmajām problēmām, bet arī atdzīvināt lauku teritorijas.

Sadarbības iespēja ar vietējām kopienām, dalīšanās ar iedvesmas stāstiem un savu mērķu un vērtību paušana ar mākslinieciskiem izteiksmes līdzekļiem motivē citus kļūt par ciematu aktīvistu kustības dalībniekiem.

Ciematu aktīvistu darbības ilgtermiņā veido labāku nākotni visiem iesaistītajiem. Viņi ir pārmaiņu vadības līderi, kas ar savu pārliecību spēj aizraut arī citus. Ikkatra ciemata aktīvista darbības pamatā ir spēja:

1. Būt drosmīgam
2. Būt domāšanā atvērtam
3. Būt zinātkaram
4. Lūgt palīdzību, kad nepieciešams
5. Palīdzēt citiem
6. Dalīties ar pieredzi
7. Veidot draudzību
8. Meklēt kopīgo, nevis atšķirīgo, lai vienotu
9. Būt atbildīgam par savu kopienu
10. Uzņemties atbildību par savu rīcību
11. Iztēloties nākotni ar atvērtu skatu un sirdi
12. Priecāties un izbaudīt to, kas jau ir

Rīcības plāns ciematu aktīvistu kustības ieviešanai savā kopienā

Ciematictīvists bieži sākas kā individuāla darbība jeb iniciatīva, kas ar savu piemēru pozitīvi ietekmē vietējo sabiedrību un veido saikni ar citām līdzīgām kopienām nacionāli un pat globāli. Tālāk minētas iespējas, kā jūs varētu iekļauties ciematictīvistu kustībā:

1

Izlasīt iedvesmojošus stāstus par ciematictīvisiem: <https://www.villagehosts.eu/stories/>

2

Pievienoties kopienai, pierakstoties Atvērtas skolas ciematictīvisiem (OSVH – Open School for Village Hosts) platformā: <https://platform.villagehosts.eu/>

3

Doties uz kartes lapu un izpētīt jums tuvumā esošo ciematictīvistu iniciatīvas: <https://platform.villagehosts.eu/map/>

4

Sazināties un uzsākt sarunu ar citiem ciematictīvisiem OSVH kopienas sadaļā, lai palīdzētu attīstīt jūsu iniciatīvu: <https://platform.villagehosts.eu/members/>

5

OSVH platformā izpētiet resursus un tiešsaistes apmācību materiālus, lai uzzinātu vairāk par iespējām kā attīstīt jūsu iniciatīvu: <https://platform.villagehosts.eu/download/>

6

Resursu sadaļā lejuplādējiet OSVH rokasgrāmatu, lai iegūtu detalizētāku informāciju par ciematictīvistu darbībā noderīgām metodēm jaunu iniciatīvu uzsākšanā: <https://platform.villagehosts.eu/download/>

7

Resursu sadaļā lejuplādējiet OSVH kopā dizainēšanas (co-designing) metožu rokasgrāmatu, kas jums var palīdzēt iesaistīt kopienu jūsu iniciatīvu izstrādē: <https://platform.villagehosts.eu/download/>

8

OSVH platformas kartē izveidojiet savu ciematictīvistu profilu, lai citas iniciatīvas un jūsu viesi var jūs atrast: <https://platform.villagehosts.eu/add-a-village-host-place/>

9

Sadaļā darbības kopīgojiet jaunumus par savām iniciatīvām: <https://platform.villagehosts.eu/activity/> vai apspriediet tās foruma sadaļā: <https://platform.villagehosts.eu/forums/>

10

Sadaļā forumi dodiet atgriezenisko saiti, kā uzlabot OSVH platformu un ciematictīvistu kustību: <https://platform.villagehosts.eu/forums/forum/the-osvh-digital-platform/>

villagehosts.eu

Projekta partneri:

